

Místo sňatku v případě svatby katolíka a nepokřtěné osoby v latinské církvi – návrh kritérií

Martina Vintrová

Úvod

Co se týče místa, kde se manželství uzavírá, objevují se podle svědectví kněží i z řad katolíků v České republice přání, aby jejich manželství mohlo být uzavřeno jinde, než v kostele či kapli.¹ Tento článek se zabývá otázkou, jak se k takové možnosti staví současná kanonická legislativa, a nabízí návrhy k řešení těchto situací.

1. Předkodexová legislativa

V prvních čtyřech stoletích po Kristu nelze ještě v církvi mluvit o manželské legislativě v pravém slova smyslu. První křesťané slavili manželství podle zákonů a zvyků toho národa, ke kterému patřili, a přijímali tak např. zvyky judaismu nebo řecké a římské kultury, samozřejmě kromě prvků, které patřily k pohanskému kultu, jak o tom svědčí např. Tertulián. V západní církvi však velmi rychle převládla koncepce manželství římského práva.²

Křesťané přijali základní rysy právního pojmu římského manželství. Podle něj ke vzniku manželství postačuje souhlas snoubenců a není třeba žádných obřadů či manželského pohlavního styku. V zásadě ke vzniku manželství mezi dvěma

¹ I v sousedním Polsku roste počet žádostí o uzavření katolického sňatku mimo kostel, i mimo civilní úřad. Lidé chtějí uzavírat manželství v přírodě, na zámcích, kde se nachází restaurace nebo také v restauracích, často z praktických důvodů. Srov. STORY, Marek, *Kościół, urząd czy plener – miejsce zawarcia małżeństwa w Polsce*, in: *Annales Canonici* 15 (2019), 2, s. 101.

² Srov. SACZYŃSKA, Monika, *Rytuály kościelne związane z małżeństwem w Polsce późnego średniowiecza (na podstawie pontyfikałów krakowskich z XV wieku)*, in: KRAS, Paweł, NODL, Martin (ed.), *Manželství v pozdním středověku: rituály a obyčaje. Colloquia mediaevalia Pragensia 14*, Praha, 2014, s. 66.

osobami, kterým nebrání překážka přirozeného práva, není nic jiného třeba. Ačkoliv křesťané brzy začali manželství promýšlet také teologicky a při slavení sňatku začali přidávat požehnání a modlitby kněze nebo biskupa, nebyly tyto modlitby povinné a neměly právní relevanci.³

V římské kultuře se sňatek konal v domě nevěsty a také v římské církvi žehnáni a modlitby zpočátku následovaly po svatebním obřadu v domě nevěsty. Stejná praxe se objevuje např. také ve šlechtickém prostředí v Polsku, a také v Čechách a ve šlechtickém prostředí římské říše byl ještě ve 13. stol. hojně rozšířen světský charakter způsobu uzavírání manželství.⁴ Až do Tridentského koncilu bylo možné uzavřít manželství třemi způsoby: jen souhlasem snoubenců bez přítomnosti dalších osob (klandestinní manželství), manželství uzavřené veřejně za přítomnosti svědků⁵ a manželství *in facie Ecclesiae* v přítomnosti kněze.

I když papežem Innocencem III. byly na 4. lateránském koncilu v r. 1215 zakázány tajně uzavírané sňatky, nebyla zpochybněna jejich platnost. Tridentský koncil v r. 1563 zavedl k platnosti uzavření manželství závaznou formu uzavírání manželství před dvěma nebo třemi svědky a vlastním farářem snoubenců jako kvalifikovaným svědkem, ohledně místa uzavírání manželství ale nestanoví kanonická legislativa nic specifického. Dekret *Tametsi* (11. listopadu 1563) pouze zmiňuje,

³ V římském právu nebyla slavnostní forma uzavírání manželství nikdy vyžadována k jeho platnosti. První zmínky o křesťanské liturgii slavení manželství pocházejí ze čtvrtého století. Na východě mělo požehnání snoubenců právní význam od roku 895, kdy bylo vyžadováno k platnosti manželství. Srov. *Compendio di Diritto Romano*, Napoli, 2003, s. 34–38; D'AURIA, Angelo, *Il matrimonio nel diritto della Chiesa. Commento ai canoni 1055–1165 del Codice di Diritto Canonico*, Roma, 2003, s. 90–130; HRDINA, Ignác Antonín, *Tridentský dekret Tametsi*, in: *Revue církevního práva* č. 11–3/1998, s. 234–235; KUNETKA, František, *Matrimonální obřady římské liturgie v proměnách a konstantách dějinného vývoje*, in: BUGEL, Walerian a kol., *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*, s. 76–82; MONTAN, Agostino, *Il Matrimonio nel Diritto Canonico, I. Commento ai canoni 1055–1165, II. Apprifondimenti*, Roma, 2008, s. 137–145; PFNAUSCH, Edward G., *Place of Marriage and Dispensation from Form*, in: *Roman Replies & CLSA Advisory Opinions* 1996, s. 103–104; SACZYŃSKA, M., *Rytuály kościelne związane z małżeństwem w Polsce późnego średniowiecza*, s. 63–67.

⁴ Srov. NODL, M., *In facie ecclesiae*, in: KRAS, P., NODL, M. (ed.), *Manželství v pozdním středověku*, s. 55–57; SACZYŃSKA, M., *Rytuály kościelne związane z małżeństwem w Polsce*, s. 68.

⁵ Ve střední a severní Itálii a v jižním Tyrolsku bylo běžné předávání si manželského slibu před veřejnými notáři ještě v 15. stol. Srov. NODL, M., *In facie ecclesiae*, s. 56; NODL, M., *Pronikání kanonického práva do českého prostředí, jeho recepce nařízením církve a rezistence laického prostředí vůči kanonickým předpisům*, in: KRAFL, Pavel (ed.), *Sacri canones servandi sunt. Ius canonicum et status ecclesiae saeculis XIII–XV*, Praha, 2008, s. 658.

že požehnání kněze mají snoubenci obdržet v kostele a vyjadřuje přání, aby byly zachovány další místní chvályhodné zvyklosti a obřady.⁶

Je třeba mít stále na paměti rozdíl mezi liturgickou a kanonickou formou slavení manželství. Kanonická forma obsahuje právní prvky, které stanoví, za jakých vnějších okolností a jakým způsobem má být projeven manželský souhlas, aby manželství platně vzniklo. Liturgická forma obsahuje bohoslužebné obřady, při kterých se manželství uzavírá. Nezapomeňme, že dva křesťané při uzavírání manželství slaví zároveň i jednu ze sedmi svátostí.

Manželský souhlas byl původně vyjádřen před svatební mší, které se poté novomanželé účastnili. Vlastní svatební obřad se často konal u dveří kostela. Na pódiu před kostelem uzavírali manželství např. Eliška Přemyslovna a Jan Lucemburský. Druhý den pak při mši sv. přijali církevní požehnání.⁷ Římský rituál stanoví, že je nejvýš vhodné, aby se manželství slavilo v kostele, pokud se však slaví doma, mají poté novomanželé v kostele přijmout požehnání a účastnit se mše:

<p>„Manželství se sluší slavit v kostele. Pokud se slaví doma v přítomnosti faráře a svědků, měli by manželé poté přijít do kostela přijmout požehnání. Kněz si pak musí dát pozor, aby znovu nevyžadoval souhlas stran, ale aby jim pouze udělil požehnání po slavení mše, jak je uvedeno níže.“</p>	<p>„<i>Matrimonium in ecclesia maxime celebrari decet: sed si domi celebratum fuerit praesente Parocho et testi bus, sponsi veniant ad ecclesiam benedictionem accepturi, et tunc caveat Sacerdos, ne iterum a contrahen tibus consensum exigat; sed tantum benedictionem illis conferat, celebrata Missa, ut infradicetur.</i>“⁸</p>
---	--

⁶ Srov. *Dekret o reformě uzavírání manželství*, Hl. 1, in: HRDINA, A. I., *Dokumenty Tridentského koncilu*, latinský text a překlad do češtiny, Praha, 2015, s. 209; HRDINA, A. I., *Tridentský dekret Tametsi*, in: *Revue církevního práva* č. 11–3/1998, s. 235. Zajímavé je, že oproti západní Evropě v Čechách a Polsku téměř úplně postrádáme pozitivní doklady o praktikování ohlášek, v Polsku se ustanovení 4. lateránského koncilu, zvláště nařízení ohlášek, setkalo s velkým odporem. Srov. NODL, M., *In facie ecclesiae*, s. 56; SACZYŃSKA, M., *Rytuały kościelne związane z małżeństwem w Polsce*, s. 67.

⁷ Srov. ADAM, Adolf, *Liturgika. Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, Praha, 2001, s. 286–287; NODL, M., *In facie ecclesiae*, s. 59; SCHALLER, Marian, *Liturgie*, Praha, 1933, s. 168; Některé kostely měly pro tuto příležitost boční vchod, kterému se říkalo svatební. Srov. BOSSY, John, *Křesťanství na západě 1400–1700*, Praha, 2008, s. 37.

⁸ *Rituale Romanum Pauli V. pontificis maximi jussu editum et a Benedicto XIV. auctum et castigatum cui novissima accedit benedictionum et instructionum appendix, Turonibus Typis A. Mame et filiorum, Sanctae Sedis Apostolicae et Sacrae Rituum Congregationis Typographorum*, Tit. VII. Cap. I. N. 16, in: <<http://librinostri.catholica.cz/download/RitualeRom1906-r0.pdf>> (14. 7. 2023).

2. Kodex kanonického práva z r. 1917

Kán. 1109 CIC/1917 ohledně místa sňatku stanoví, že manželství mezi katolíky se uzavírá ve farním kostele, v jiném kostele a veřejné či poloveřejné kapli jen s dovolením místního ordináře nebo faráře. V mimořádném případě a z pádneho a rozumného důvodu (*per iusta et rationabili causa*) může místní ordinář dovolit slavení manželství v soukromém domě, ne však v kostelích a kaplích semináře a řeholnic. V těchto posledních případech mohou slavení sňatku dovolit jen v naléhavé nutnosti. Manželství mezi katolickou a nekatolickou stranou (nerozlišuje se, zda je strana nekatolická pokřtěná a nepokřtěná) se uzavírají mimo kostel. Pokud však ordinář rozumně usoudí, že „to nelze zachovat, aniž vzniknou vážnější zla“, může od tohoto ustanovení dispensovat. Kánon se odvolává na ustanovení Tridentského koncilu, papežů, Posvátné kongregace pro biskupy a řeholníky, Posvátné kongregace pro šíření víry, Státního sekretariátu a Římského rituálu.⁹

Toto ustanovení, stejně jako zákaz ohlášek sňatku katolíka s nekatolíky pokřtěnou či nepokřtěnou osobou bez dovolení ordináře, je zřejmě výrazem toho, že církev takové sňatky neschvaluje.¹⁰

Kanonické normy tedy co do místa uzavření sňatku výrazně rozlišují mezi sňatkem dvou pokřtěných a sňatkem nesvátostranným.

Při pracích na tomto kodexu se otázka místa sňatku objevila ještě v úvahách ohledně manželství neplatných *ob forma defectum* a zásady *Ecclesia supplet*. Byla zvažována otázka tzv. obecné delegace, kdy by za platná byla považována manželství, kterým asistoval jakýkoliv kněz, který není suspendovaný, a manželství bylo uzavřeno v kostele nebo v kapli. Nakonec však zůstalo u koncepcie delegace

⁹ Srov. CIC/1917, can. 1109 §1–3 a poznámky k jednotlivým částem kánonu, in: *Codex Iuris Canonici Pii XV Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus. Praefatione, Fontius annotatione et Indice analytico-alphabetico ad EMO Petro Card. Gasparri auctus*, Typis polyglottis vaticanis MCMXXX.

V římské diecézi je dodnes možné slavit manželství v oratořích a kaplích seminárních nebo těch, které patří řeholním institutům jen z vážné příčiny a s dovolením místního ordináře. Srov. STORY, M., *Koloseum, stadion olimpijski czy kościół – miejsce zawarcia małżeństwa w Rzymie*, in: *Annales Canonici* 18 (2022) I, s. 95.

¹⁰ Srov. MARTINŮ, Jan, *Manželské právo církve katolické se zřetelem na manželské právo občanské vůbec, zvláště na manželské právo občanské Republiky Československé, Část druhá*, Olomouc, 1930, s. 57–59.

asistence manželství v případě, že oddávajícím není farář nebo ordinář, a aplikaci zásady *Ecclesia supplet* v případě chybějící delegace.¹¹

3. Liturgická reforma II. Vatikánského koncilu a Kodex kanonického práva 1983

Liturgická reforma II. Vatikánského koncilu vložila kanonickou formu uzavření manželství do liturgie, konkrétně do bohoslužby slova, ve mši nebo beze mše. Normy berou v úvahu při slavení svatby možnost začlenění místních způsobů a zvyků, pokud neodporují křesťanskému duchu.¹²

Současné církevní předpisy¹³ ohledně místa uzavírání manželství, kde alespoň jedna strana je členem katolické církve, jsou obsaženy ve Svatebních obřadech v Římském rituálu a v kán. 1118 CIC/1983.

Kán. 1118 je specifikací kán. 1115, podle kterého se manželství uzavírají ve farnosti, kde má některá z katolických stran trvalé nebo přechodné bydliště nebo kde pobývá alespoň po dobu jednoho měsíce, nebo v případě osob bez kanonického bydliště ve farnosti, kde právě pobývají. Kodex kanonického práva v kán. 1118 stanoví, že manželství mezi katolíky nebo katolíkem a pokřtěným nekatolíkem se uzavírá ve farním kostele. Ordinář nebo farář mohou dovolit uzavření manželství v jiném kostele nebo kapli (*alia ecclesia aut oratorio*, srov. §1).¹⁴

¹¹ Srov. CIC/1983, kán. 144, 1108–1112; DOHNALIK, Jan, *Forma kanoniczna zawarcia małżeństwa – spójzenie historyczne i postulat reformy*, in: *Annales Canonici* 14 (2018) II, s. 190–198.

¹² Srov. *Římský rituál nově uspořádaný podle ustanovení Druhého vatikánského koncilu, vydaný papežem Pavlem VI. a upravený péčí papeže Jana Pavla II., Svatební obřady*, Druhé vydání, čl. 43–44. Je třeba rozlišovat kanonickou formu uzavření manželství a liturgické slavení. Řádná kanonická forma, vyžadovaná k platnosti uzavření manželství v latinské církvi, vyžaduje výměnu souhlasu snoubenců, uzavírá se za aktivní účasti kompetentní osoby jako kvalifikovaného svědka a za pasivní účasti dvou či více svědků. Jinou možností je mimořádná kanonická forma nebo dispens od kanonické formy (při něm je ale vyžadována nějaká veřejná forma uzavření manželství). Srov. CIC/1983 kán. 1116 a 1127 §2; D'AURIA, A., *Il Matrimonio nel Diritto della Chiesa*, Roma, 2003, s. 247–248; MONTAN, A., *Il Matrimonio nel Diritto Canonico*, s. 89–104.

¹³ Které jsou předpisy čistě církevními, a tedy nejen dispensovatelnými, ale i změnitelnými.

¹⁴ Termín „kostel“ je třeba chápat ve smyslu kán. 1214 jako posvátnou budovu, určenou pro bohoslužby, do níž jsou věřící oprávněni přijít, aby zde konali bohoslužby, především veřejné. Kapli (*oratorio*) se podle kán. 1213 myslí místo, které je na základě dovolení ordináře určeno pro bohoslužby ve prospěch některého společenství nebo shromáždění věřících v něm se shromažďujícího, kam jiní věřící mohou přijít se souhlasem příslušného představeného. Od kostela se liší primárně tím, kdo má právo ji používat k bohoslužbám. Srov. kán. 1214 a 1213 CIC/1983; BEAL, John P., CORIDEN, James A., GREEN, Thomas J. (ed.), *New Commentary of the Code of Canon*

Na jiném vhodném místě může dovolit uzavření takového manželství místní ordinář (§2). Manželství mezi katolickou stranou a stranou nepokřtěnou se může uzavřít v kostele nebo na jiném vhodném místě (§3). Zde se nevyžaduje žádné zvláštní dovolení vyšší autority, posouzení vhodnosti místa je tedy pravděpodobně na tom, kdo sňatku asistuje. Univerzální právo nedává ohledně vhodnosti místa další indicie.¹⁵

Důvodem ustanovení kán. 1118 §3 této normy je, že není vhodné, aby nepokřtění byli nuceni uzavírat manželství v kostele:

„V § 1 se ruší rozdíl mezi pokřtěnými nekatolíky a nepokřtěnými (vynechá se slovo «pokřtěný») a následně se ruší § 3 (Exc. Bernardin).
R. Rozdíl nelze úplně potlačit, protože má velmi důležitý základ. Podle návrhu by nepokřtění museli slavit sňatek v kostele, což se nedoporučuje. Text §3 je převzat z «Ordo celebrandi matrimonium», *caput III.*“

„*In §1 supprimatur distinctio inter non-catholicos baptizatos et non baptizatos (omittere verbum «baptizatum»), et consequenter supprimatur §3 (Exc. Bernardin).*
R. Distinctio omnino supprimi nequit, quia fundamentum habet magni momenti. Iuxta propositionem, non-baptizati tenerentur ad eorum matrimonium in ecclesia celebrandum, quod non expedit. Textus §3 desumptus est ex «Ordo celebrandi matrimonium», caput III.“¹⁶

Při vytváření kán. 1118 zazněl názor, že není nutné mít jiné normy pro manželství mezi dvěma katolíky a katolíkem a nepokřtěnou stranou, v obou případech se mohou slavit v kostele. V dalším návrhu zaznělo, že manželství pokřtěných se musí (*debent*) slavit v kostele, manželství nesvátostná se mohou (*possunt*) slavit

Law, New York, 1989, s. 1337; BRASFIELD, Sean P., *Canonical Norms Regarding Places of Marriage: Both a Challenge and an Opportunity*, in: CANON LAW SOCIETY OF AMERICA, *Proceedings of the Eighty-First Annual Convention*, Atlantic City, New Jersey, October 14–17, 2019, Washington, 2020, s. 82–83.

¹⁵ Může se jednat např. o nekatolický kostel nebo bohoslužebné místo, nenedominanční kaple nebo i soukromý dům. Srov. BEAL, J. P., CORIDEN, J. A., GREEN, T. J. (ed.), *New Commentary of the Code of Canon Law*, s. 1338; BRASFIELD, S. P., *Canonical Norms Regarding Places of Marriage*, s. 84. CHIAPPETTA, Luigi, *Il matrimonio nella nuova legislazione canonica e concordataria. Manuale giuridico-pastorale*, Roma, 1990, s. 296–297; D’AURIA, A., *Il matrimonio nel diritto della Chiesa. Commento ai canoni 1055–1165 del Codice di Diritto Canonico*, Roma, 2003, s. 276–577.

¹⁶ Srov. PONTIFICIA COMMISSIO CODICI IURIS CANONICI RECOGNOSCENDO, *Relatio complectens synthesim animadversionum ab Em. mis atque Exc. mis patribus commissio ad novissimum schema codicis iuris canonici exhibitarum, cum responsionibus a secretaria et consultoribus datis (Patribus Commissionis stricte reservata)*, Typis Polyglotis Vaticanis MCMLXXXI, s. 262.

v kostele. Jiný návrh obsahoval pouze dva paragrafy, kde první stanovil, že manželství katolíků se musí slavit ve farním kostele (*in ecclesia paroeciali*), na jiných místech pak se souhlasem ordináře. Podle druhého paragrafu by se smíšená manželství mohla slavit v kostele (*in ecclesia*). Nakonec bylo všemi hlasy schváleno znění uvedené v dnešním kán 1118 §1–3 CIC/1983.¹⁷

Knih Svatebních obřadů předpokládá, že svatební obřad mezi pokřtěnými se koná v kostele. V případě, že katolík uzavírá sňatek s katechumenem nebo nekrěštěanem, svatba se koná v kostele nebo na jiném vhodném místě. Připouští ale, že ve všech případech se může slavit i v soukromých domech, a to u národů, kde se tak děje podle obyčeje a kde tak z pastoračních důvodů stanoví biskupská konference.¹⁸

Svatební obřady hovoří o tom, že sňatek je také příležitostí k hlásání evangelia, a to hlavně lidem, kteří se zřídka nebo vůbec účastní slavení sňatku či eucharistie (a to jak katolíci, tak nekatolíci, v první řadě samotní snoubenci). Dále se zde mluví o potřebě duchovní plodnosti a důležitosti znamení slavení sňatku. To, co se podle práva vyžaduje k platnému a dovolenému uzavření manželství, může „posloužit k podpoře živé víry a plodné lásky mezi snoubenci a k založení křesťanské rodiny“.¹⁹

Svatební obřad se má slavit ve společenství, protože manželství je zaměřeno k růstu a posvěcování Božího lidu. To vyžaduje účast farní obce nebo alespoň několika jejích členů.²⁰

Slavnostní ráz sňatku je třeba vyjádřit vhodným způsobem, a to i výzdobou kostela.²¹

Pro návrh kritérií vhodnosti místa lze využít argumenty, které zaznívaly při formulování konečného znění kán. 1118, a také vodítka, která dávají Svatební

¹⁷ Srov. *Communicationes* XXXIV (2002.1), s. 108–109.

¹⁸ *Svatební obřady*, čl. 44, 45, 80 a 152.

¹⁹ Srov. *Svatební obřady*, čl. 20 a 37.

²⁰ *Svatební obřady*, čl. 28. Na tento aspekt upozorňují také polští biskupové. Srov. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Stanowisko biskupów polskich w sprawie małżeństwa katolickiego zawieranego poza miejscem świętym* (16 kwietnia 2016 r.), n. 5–7, in: <<https://episkopat.pl/stanowisko-biskupow-polskich-w-sprawie-malzenstwa-katolickiego-zawieranego-pozza-miejscem-swietym/>> (14. 7. 2023).

²¹ *Svatební obřady*, čl. 31.

obřady. Z výše uvedeného nám vyplývají následující kritéria: bohoslužba, hlásání evangelia, podpora víry, lásky a založení nové rodiny, slavnostnost, veřejnost.

4. Legislativa českých a moravských diecézí

Partikulární ustanovení ohledně místa sňatku mají v České republice pouze tři diecéze: brněnská, plzeňská a pražská. Ostatní diecéze české a moravské církevní provincie tyto předpisy nemají.

4.1 Arcidiecéze pražská

Arcidiecéze pražská stanoví, že rozhodnutí ohledně slavení kanonického sňatku mimo posvátný prostor je na faráři místa sňatku. Podmínkou je důstojnost místa a rozumné a přiměřeně vážné důvody:

„V poslední době přibývá žádostí snoubenců o vykonání oddavek mimo kostel. Kanonické právo na tuto situaci pamatuje. V zásadě rozlišuje mezi svátostným sňatkem pokřtěných stran, kdy je rozhodnutí o takové žádosti v kompetenci ordináře, a sňatkem, kdy jedna ze stran je nepokřtěná. V tom případě je rozhodnutí prakticky ponecháno na faráři (srov. kán. 1118 CIC).

Aby se dalo vyhovět přání konat svátostné oddavky mimo sakrální prostor, je třeba, aby navrhované místo odpovídalo svou důstojností slavení svátosti a aby k tomu byly rozumné a přiměřeně vážné důvody. Pouhý romantismus nebo snaha o extravaganci nedostačuje. To nechť nejprve duchovní správci sami se snoubenci projednají a posoudí. Pokud i pak si budou snoubenci přát sňatek mimo kostel, je třeba, aby duchovní správci k písemné žádosti adresované ordináři přiložili své vyjádření a doporučení.

U posuzování žádostí sňatků s nepokřtěnými, kdy je rozhodnutí v rukou duchovního správce, nechť farář postupuje obdobně a s pastorační moudrostí v daném případě sám rozhodne.“²²

4.2 Diecéze brněnská

V Diecézi brněnské je posouzení vhodnosti místa vyhrazeno místnímu ordináři. Dotaz vznáší farář místa, kde se smí konat sňatek, a uvede logistické a pastorační okolnosti. Subjektivní motivace snoubenců nemohou převážit nad objektivní skutečností důstojnosti sňatku.

²² <<https://pastorace.apha.cz/pro-rodinu/priprava-na-manzelstvi/nejcastejsi-dotazy/>> (12. 12. 2022); ACAP, 16. 1. 2009.

Místní ordinář může natrvalo určit nějaké místo jako „vhodné“ pro uzavírání nesvátočných manželství mimo kostel nebo kapli.²³

„Pro nesvátočná manželství

§ 5 Z hlediska místa uzavření manželství je řádným místem pro uzavření manželství mezi katolickou stranou a stranou nepokřtěnou (nesvátočné manželství) každé posvátné místo (kostel, kaple) nebo jiné vhodné místo, které splňuje požadavky co do důstojnosti církevního manželství a podmínku účasti veřejnosti.

§ 7 Posouzení, zda nějaké místo je vhodným místem k uzavření nesvátočného manželství, náleží místnímu ordináři, přičemž 1° farář, na jehož území má být uzavřen církevní sňatek na vhodném místě podle § 6, se dotáže místního ordináře a sdělí mu ve své interpelaci jak logistické, tak pastorační okolnosti předpokládaného místa sňatku. 2° farář při podávání své interpelace jménem snoubenců má mít na paměti, že subjektivní motivace žadatelů nemohou převážit nad objektivní skutečností ohledně důstojnosti uzavíraného manželství.

§ 8 Místní ordinář může na základě žádosti faráře určit natrvalo nějaké místo za „vhodné místo“ pro uzavírání nesvátočných manželství.“

4.3 Diecéze plzeňská

Podle závazné směrnice Diecéze plzeňské z 9. 6. 2022 s účinností od 1. 9. 2022 mají být kanonická manželství na území plzeňské diecéze uzavírána pouze v kostelích, kaplích (či v případě malé kaple v prostoru před ní). Pokud snoubenci žádají z oprávněných důvodů o uzavření sňatku na jiném místě, oddávající, pokud toto podporuje, předloží jejich žádost diecéznímu biskupovi, který ve věci rozhodne.²⁴

5. Možná partikulární ustanovení

Manželství je povolání, které se žije v církevním kontextu. Slavení sňatku je důležitá náboženská událost a vhodné místo by mělo tuto skutečnost posílit spíše než eliminovat.²⁵

²³ Partikulární zákon brněnské diecéze, ACEB 04/2010, čl. 17, s. 34.

²⁴ Srov. DIECÉZE PLZEŇSKÁ, *Závazná směrnice o místě uzavírání kanonických manželství v plzeňské diecézi*, 9. 6. 2022, in: Příloha ACEP 6/2022.

²⁵ Kán. 837 CIC/1983; Srov. BEAL, J. P., CORIDEN, J. A., GREEN, T. J. (ed.), *New Commentary of the Code of Canon Law*, s. 1338; BRASFIELD, S. P., *Canonical Norms Regarding Places of Marriage*, s. 84; STORY, M., *Kościół, urząd czy plener – miejsce zawarcia małżeństwa w Polsce*, s. 108–110.

a. Slavení sňatku jako náboženská událost

Univerzální právo nevyžaduje žádné zvláštní dovolení vyšší autority ohledně vhodného místa sňatku v případě nesvátočinného manželství. Diecézní biskup však může vydat pokyny co se týče vhodnosti místa sňatku a vyloučit některá místa jako nevhodná.²⁶

„Je na biskupovi, aby řídil v celé diecézi slavení svatby a pastorační péči o manželství. Proto poskytuje věřícím pomoc, aby si manželský stav uchovával křesťanského ducha a šel k dokonalosti. Duchovní pastýři mají povinnost postarat se o to, aby se v jejich vlastním společenství tato pomoc poskytovala především ... duchovně plodným slavením svatebního obřadu, aby z něho bylo zřejmé, že manželé jsou znamením tajemné jednoty a plodné lásky mezi Kristem a církví a že se na ní podílejí.“

Italští a polští biskupové a přinejmenším někteří biskupové v USA vyhrávají v případě, když snoubenci žádají o slavení kanonického sňatku mimo kostel či kapli, rozhodnutí místnímu ordináři nebo svému delegátovi.²⁷

Německá biskupská konference nemá jednotné směrnice a ve společném dokumentu opakuje obecný kanonický předpis.²⁸ V řadě německých diecézí se v případech sňatku jinde než v kostele nebo v kapli nedovoluje sňatek pod širým nebem. Pro výjimku se obvykle, ale ne vždy, vyžaduje dovolení místního ordináře. Např. v arcidiecézi Hamburg v případě sňatku nábožensky odlišného páru rozhoduje o vhodnosti místa místní farář.²⁹

²⁶ *Svatební obřady*, čl. 13–14. Dále srov. CIC/1983, kán. 223 § 2, 391–392, 838 a 1063–1064; CANON LAW SOCIETY OF AMERICA, *Roman Replies and CLSA Advisory Opinions* 2001–33, Advis. Op. Huels. *Can the Bishop Prohibit Marriage Outside a Church?*, s. 127–128.

²⁷ Srov. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Stanowisko biskupów polskich w sprawie małżeństwa katolickiego*, n. 5–7, 10, 13; *Decreto generale sul matrimonio canonico*, 5 novembre 1990, n. 22 e 24; CEI, *Evangelizzazione e sacramento del matrimonio*, Documento pastorale, 20 giugno 1975, n. 84; ARCHDIOCESE OF PORTLAND IN OREGON, *Marriage Policies*, July, 2002. Neoficiální on-line výzkum ohledně možnosti slavit nesvátočinný sňatek v nekatolických kostelech a modlitebnách nebo v sekulárním prostředí či venku provedl v roce 2019 P. Sean P. Bransfield. Výsledky jsou uveřejněny v již citovaném textu BRANSFIELD, S. P., *Canonical Norms Regarding Places of Marriage*, s. 78–101. Z diecézí, které odpověděly, téměř dvě třetiny dovolují kanonické nesvátočinné sňatky v nekatolických kostelech a modlitebnách, ale jen třetina v sekulárních prostorách či venku. Pro dovolení byly nejčastěji zmiňovány pastorační důvody.

²⁸ DBK, *Auf dem Weg zum Sakrament der Ehe Überlegungen zur Trauungspastoral im Wandel*, 28. September 2000, n. 5.3 a 5.4, in: <<https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/veroeffentlichungen/deutsche-bischoefe/db67.pdf>> (16. 1. 2023).

²⁹ Srov. ERZBISTUM HAMBURG, Handbuch Pfarrbüro, Überarbeitete Fassung vom 1. 8. 2018, čl. 4.5.2.2, in: <https://www.erzbistum-hamburg.de/Handbuch-Pfarrbuero_Handbuch-Pfarrbuero> (16. 1. 2023).

Na území švýcarských kantonů také existují dvě možnosti, tj. jak povinnost požádat o dovození místního ordináře, tak konstatování, že „manželství mezi pokřtěnou a nepokřtěnou osobou toto svolení nepotřebuje“.³⁰

Polští biskupové mluví o tom, že v případě kanonického sňatku mimo posvátný prostor se nejedná jen o drobnou změnu v liturgii. I proto vyžadují souhlas místního ordináře a taková událost má zůstat výjimkou. Zdůrazňují také nutnost striktního dodržování liturgických předpisů.³¹

V některých diecézích se vůbec nepředpokládá, že by se kanonický sňatek konal jinde, než v kostele nebo kapli. Svatba je víc než hezká párty.³² Na různých italských církevních stránkách lze nalézt komentáře v tom smyslu, že volba místa sňatku mimo kostel by měla mít přiměřené důvody, které nenarušují posvátný charakter a atmosféru svatby. Tyto důvody by neměly být pouze praktické (zahradka vedle restaurace či místa, kde se koná svatební hostina) nebo vyhovující nějaké zálibě či extravaganci snoubenců (v parku, v balóně apod.).³³

Podle Italské biskupské konference slavení sňatku má mít evangelizační a církevní charakter. Se slavením manželství mimo kostel či kapli se počítá jen v případě, že k tomu jsou zvláštní pastorační důvody.³⁴ Italská biskupská konference uvádí, že církevní svatby nejsou soukromé obřady, ale vždy se jedná o bohoslužbu (není to divadlo ani lidová slavnost), tedy se obvykle má konat tam, kde se obvykle

³⁰ Srov. <https://www.cath-fr.ch/app/uploads/Richtlinien-Verwaltung-Pfarrei_2015.pdf> (16. 1. 2023); <<https://www.zhkath.ch/glaube-feiern/feiern-kirche/ehesakrament-trauung>> (16. 1. 2023).

³¹ Srov. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Stanowisko biskupów polskich w sprawie małżeństwa katolickiego*, čl. 13 a 22.

³² Srov. <<https://www.paar-ehe.de/kirchlich-heiraten.html>> (14. 7. 2023).

³³ Detailně se tímto tématem zabírá např. dokument PARROCCHIE CATTOLICHE DEL DECANATO DELLA VALLE DI POSCHIAVO, *Indicazioni ai fidanzati per la celebrazione del Sacramento del Matrimonio*, viz <<https://sanbernardoinprada.ch/wp-content/uploads/Contenuti-sito/Disposizioni-parrocchiali-per-il-Sacramento-del-matrimonio.pdf>> (19. 12. 2022). Např. ohledně květinové výzdoby uvádí, že by neměla ohromovat, ale měla by pomáhat přítomným soustředit pozornost na slavení sňatku. Slavení sňatku také není představení ani koncert, natož zdroj zisku pro hudebníky. Také fotograf má respektovat posvátnost místa a obřadu. Srov. dále např. *Dopis generálního vikáře diecéze farářům diecéze Benevento*, 29 luglio 2016, Prot. N. 133/2016 (22 gennaio 2014), <<http://www.diocesisibenevento.it/wp-content/uploads/sites/2/2017/09/11/Comunicazione-del-Vicario-generale-sul-luogo-della-celebrazione-del-Matrimonio.pdf>> (19. 12. 2022); CHIESA DI GENOVA, *Indicazioni sulla celebrazione del matrimonio*, in: <<https://www.chiesadigenova.it/disciplinadeisacramenti/indicazioni-sulla-celebrazione-del-matrimonio>> (19. 12. 2022).

³⁴ Srov. CEI, *Decreto generalu sul matrimonio canonico*, 5 novembre 1990, n. 22 a 24; CEI, *Documento pastorale Evangelizzazione e sacramento del matrimonio*, 20 giugno 1975, n. 84–88.

konají další bohoslužby. Zvláštní místo svatby má zůstat výjimkou, která nezpůsobuje pohoršení a jeví se rovněž jako vhodná pro svátostný úkon. Kostel nebo kaple jiného křesťanského vyznání je však považován za vhodný.³⁵

Vhodnost kostela nebo kaple jiného křesťanského vyznání pro slavení sňatku uvádějí také německé texty.³⁶

Zcela vyloučit možnost sňatku mimo kostel nebo kapli by však bylo proti smyslu zákona. V některých případech to totiž může být vhodnější nebo dokonce nutné (např. v případě handicapu či těžké nemoci, uvěznění apod.). Kromě toho je třeba chránit svobodu svědomí nepokřtěné strany, pokud ta je např. vyznavačem nějakého nekřesťanského náboženství a bohoslužba v katolickém kostele by byla proti jejímu svědomí.³⁷

b. Sňatek jako evangelizační událost

Slavení manželství je určitým znamením.

„Svatební obřady objasňují podstatu křesťanského manželství: stavějí oba partnery pod zavazující a cestu ukazující Boží slovo a posilují jejich víru. Sami snoubenci přítom dosvědčují před shromážděnou církví, jejímiž členy oba jsou, svou víru. ... Slovem a symbolem se prohlubuje vědomí a ochota snoubenců dát skrze svou lásku a věrnost svědeckví o dalekosáhlém spasitelném svazku Krista s jeho církví. Takže liturgická slavnost sňatku nechce být pouze mysl povznášejícím a obšťastňujícím rámcovým úkonem, nýbrž má velký funkční význam.“³⁸

Italská biskupská konference o evangelizačním charakteru sňatku vydala celý pastorační dokument.³⁹ O evangelizačním významu svatební liturgie, jak o něm mluví Svatební obřady, jsme psali výše.

³⁵ Srov. CEI, *Documento pastorale Evangelizzazione e sacramento del matrimonio*, čl. 89.

³⁶ Srov. např. DIÖZESE ROTTENBURG-STUTTGART, *Regelungen zum Ort der katholischen Trauung*, 22. 3. 2012, in: <https://recht.drs.de/https://recht.drs.de/fileadmin/user_files/117/Dokumente/Rechtsdokumentation/4/2/8/12_05_01.pdf> (16. 1. 2023); *Kommentierte Rechtssammlung der Diözese Rottenburg-Stuttgart*, in: <<https://rechtssammlung.drs.de/rechtssammlung/4-heiligungsdienst-liturgie-und-sakramente/42-sakramente/427-ehe.html#c102199>> (16. 1. 2023).

³⁷ Srov. HUELS, John M., *Can the Bishop Prohibit Marriages Outside a Church?*, in: CANON LAW SOCIETY OF AMERICA, *Roman Replies and CLSA Advisory Opinions 2001*, s. 127–128; BEAL, J. P., CORIDEN, J. A., GREEN, T. J. (ed.), *New Commentary of the Code of Canon Law*, New York, 1989, s. 1337–1338; STORY M., *Kościół, urząd czy plener – miejsce zawarcia małżeństwa w Polsce*, s. 105.

³⁸ ADAM, A., *Liturgika*, s. 285–286.

³⁹ Srov. CEI, *Documento pastorale Evangelizzazione e sacramento del matrimonio*, 20 giugno 1975.

c. Sňatek jako slavnostní událost

Manželství znamenalo a znamená v různých kulturách a náboženstvích významný mezník v životě muže a ženy. Jeho uzavírání provázela řada rituálů, ať už právního či náboženského a kulturního charakteru.⁴⁰ Už výraz „slavení liturgie“ ukazuje, že uzavírání kanonického sňatku je slavnostní záležitostí. Přesto v církevních nařízeních nalezneme vybízení ke skromnosti. Důvodem je, aby vnější stránka obřadu nepřehlušila jeho nehlubší význam. Varuje se také před extravagancí.⁴¹

Na druhou stranu se varuje také před vším, co by slavnostní stránku obřadu snižovalo. To se může stát např. kdyby bylo místo obřadu totožné s prostorem, v němž se koná následný světský svatební obřad, nebo by obřad rušily nevhodné zvuky a pachy.⁴²

d. Sňatek jako veřejná událost

Uzavření manželství nebylo nikdy soukromou záležitostí. Týkalo se celého společenství a měla o něm být informována široká veřejnost; neveřejné „tajné“ manželství nebylo žádoucí.⁴³

Sňatek by se tedy neměl konat tam, kde by slavnost měla charakter soukromého a exkluzivního obřadu. Manželství je veřejná záležitost, která vyžaduje místo veřejné a veřejnosti přístupné.⁴⁴

⁴⁰ Podrobný popis zvyků a rituálů z celého světa lze nalézt např. v následujících knihách: BEZOUŠKOVÁ, Lenka, *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*, Praha, 2013; BUGEL, W. a kol., *Obřady manželství v různých liturgických tradicích*, Olomouc, 2013; JIROUŠKOVÁ, Jana (ed.), *Svatební rituály u nás a ve světě*, Praha, 2012.

⁴¹ V tomto smyslu je zajímavý podrobný dokument PARROCCHIE CATTOLICHE DEL DECANATO DELLA VALLE DI POSCHIAVO, *Indicazioni ai fidanzati per la celebrazione del Sacramento del Matrimonio*, viz <<https://sanbernardoinprada.ch/wp-content/uploads/Contenuti-sito/Disposizioni-parrocchiali-per-il-Sacramento-del-matrimonio.pdf>> (19. 12. 2022).

⁴² DIÓZESE ROTTENBURG-STUTTGART, *Regelungen zum Ort der katholischen Trauung*, BO Nr. 1708 – 22. 3. 2012, in: <<https://rechtssammlung.drs.de/rechtssammlung/4-heiligungsdienst-liturgie-und-sakramente/427-ehe.html>> (14. 7. 2023).

⁴³ Srov. HRDINA, Ignác Antonín, *Tridentský dekret Tametsi*, in: Revue církevního práva č. 11–3/1998, s. 233–234. V islámském právu viz např. BEZOUŠKOVÁ, L., *Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské*, s. 115–116. Pozn. redakce: dekret *Tametsi* výslovně uzavírání tajných manželství zakazuje.

⁴⁴ Srov. STORY, M., *Kościół, urząd czy plener – miejsce zawarcia małżeństwa w Polsce*, s. 107–108; PARROCCHIE CATTOLICHE DEL DECANATO DELLA VALLE DI POSCHIAVO, *Indicazioni ai fidanzati per la celebrazione del Sacramento del Matrimonio*, in: <<https://sanbernardoinprada.ch/wp-content/uploads/Contenuti-sito/Disposizioni-parrocchiali-per-il-Sacramento-del-matrimonio.pdf>> (19. 12. 2022); dále např. *Dopis generálního vikáře diecéze farářům diecéze Benevento*, 29 luglio 2016, Prot. N. 133/2016 (22 gennaio 2014), in: <<http://www.diocesidibenevento.it/wp-content/>

Polští biskupové výslovně upozorňují na to, že veřejná záležitost, jako je slavení sňatku, se má konat tam, kde je umožněn přístup veřejnosti.⁴⁵

Také instrukce janovské arcidiecéze obsahuje zákaz slavení manželství ve vilách nebo venku a obecně na těch místech, kde má oslava charakter soukromého a exkluzivního obřadu.⁴⁶

6. Pastorační důvody

Ačkoliv se otázka místa sňatku liší od otázky kanonické formy,⁴⁷ jeví se jako možné a vhodné aplikovat důvody, které některé diecéze uvádějí pro udělení dispenze od kanonické formy také pro případ „dovolenosti“ místa sňatku mimo posvátný prostor. Některé diecéze v USA⁴⁸ pro jiné místo sňatku, než je katolický kostel, v pokynech ohledně dispenze od kanonické formy uvádějí tento demonstrativní výčet důvodů:

- námitka svědomí (např. v případech špatné zkušenosti s katolickou církví);
- dosažení souhlasu rodičů;
- soulad v rodině;
- významný vztah k nějakému místu.

Diecéze Rottenburg-Stuttgart ve svých směrnících ohledně místa uzavírání katolického sňatku stanoví, že pouze ve výjimečných a odůvodněných případech

uploads/sites/2/2017/09/11/Comunicazione-del-Vicario-generale-sul-luogo-della-celebrazione-del-Matrimonio.pdf> (19. 12. 2022); CHIESA DI GENOVA, *Indicazioni sulla celebrazione del matrimonio*, in: <<https://www.chiesadigenova.it/disciplinadeisacramenti/indicazioni-sulla-celebrazione-del-matrimonio>> (19. 12. 2022); Informace katolické církve v Rakousku viz <<http://www.kirchlichheiraten.at/>> (16. 1. 2023); Rozhovor s Dr. Sebastianem Cüppersem, vedoucím odboru kanonického práva Erzbistum Köln, in: <<https://www.domradio.de/artikel/das-ja-wort-auf-der-gruenen-wiese-welchen-spielraum-katholische-eheschliessungen-vorsehen>> (16. 1. 2023).

⁴⁵ Srov. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Stanowisko biskupów polskich w sprawie małżeństwa katolickiego* n. 4–6, 10.

⁴⁶ Srov. ARCIDIOCESI DI GENOVA, *Indicazioni sulla celebrazione del matrimonio*, in: <<https://www.chiesadigenova.it/disciplinadeisacramenti/indicazioni-sulla-celebrazione-del-matrimonio>> (14.–7. 2023).

⁴⁷ Srov. např. *Roman Replies & CLSA Advisory Opinions 1996: Place of Marriage and Dispensation from Form*.

⁴⁸ Srov. např. ARCHDIOCESE OF INDIANAPOLIS, *Application for dispensation from the observance of the canonical form of marriage*; DIOCESE OF HONOLULU, *Petition for Marriage Dispensation and Permission*; ARCHDIOCESE OF NEW YORK, *Permission to be married in a non-catholic ceremony: dispensation from canonical form*. (získáno z webovských stránek diecézí, poslední návštěva dne 14. 7. 2023).

může místní ordinář povolit uzavření katolického manželství na jiném místě, než je kostel nebo kaple.

Pro schválení žádostí platí od 1. 3. 2012 kritéria, podle nichž snoubenci musí písemně předložit vážný důvod, který je nutí uzavřít manželství jinde, než v kostele nebo kapli. Místo určené pro svatební obřad musí být vhodné, tj. musí se jednat o uzavřený prostor, který nesmí být totožný s prostorem, v němž se koná následný světský svatební obřad. Musí být vyloučeny rušivé zvuky nebo pachy. Musí zde být umístěn oltář s křížem a svícemi. Podrobný popis místa musí být přiložen k žádosti. Mezi věřícími nesmí existovat žádné pohoršení.

Jedná se o individuální případ a oddávající a katolický farář místa sňatku musí písemně souhlasit s navrhovaným místem sňatku. V případě svateb v nekatolických modlitebnách rovněž nutný písemný souhlas odpovědného nekatolického duchovního. Sňatky v čistě profánních prostorách nebo pod širým nebem, např. na hradech, zámcích, v restauracích, hotelech nebo na jejich pozemcích, ale také v kostelech a kaplích, které pozbyly svého původního užívání nejsou obecně povoleny.⁴⁹

Polští biskupové pro udělení dovolení vyžadují vážné teologické a pastorační důvody. Považují udělení takového dovolení za individuální a výjimečné a zdůrazňují, že nemůže být uděleno z extravagantních nebo komerčních důvodů. Obecně se slavení svátostí mimo posvátné místo dovoluje ve zvláštních situacích, jako je např. velké shromáždění věřících, kdy se do kostela nevejdou, ale tyto situace jsou výjimečné a církví tolerované, nikoliv doporučované.⁵⁰

Americké diecéze zakazují slavení sňatku pod širým nebem. Italské diecéze většinou také, nicméně objevilo se i souhlasné vyjádření ohledně slavení sňatku v prostoru u kostela (dvůr, zahrada); dále zakazují slavení sňatku v římských vilách a obecně všude tam, kde by svatba měla charakter soukromé a exkluzivní slavnosti.⁵¹ V době pandemie Covidu 19 nebyl problém s dovolením sňatku na volném prostranství či v ambitech nebo zahradě u kostela.

⁴⁹ Srov. DIÓZESE ROTTENBURG-STUTTGART, *Regelungen zum Ort der katholischen Trauung*, BO Nr. 1708 – 22. 3. 2012, in: <<https://rechtssammlung.drs.de/rechtssammlung/4-heiligungsdienst-liturgie-und-sakramente/42-sakramente/427-ehe.html>> (14. 7. 2023).

⁵⁰ I když sňatek pokřtěné a nepokřtěné osoby není svátostný, dokument polských biskupů hovoří pouze o svátosti. V každém případě je slavení sňatku podle obřadu katolické církve liturgickým úkonem, bohoslužbou. Srov. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Stanowisko biskupów polskich w sprawie małżeństwa katolickiego* n. 5–7, 10.

⁵¹ Srov. STORY, M., *Koloseum, stadion olimpijski czy kościół*, s. 95;

7. Pohled z jiného úhlu

Z dosud zkoumaných dokumentů a textů vyplývá, že slavení kanonického manželství mimo posvátný prostor by mělo být spíše výjimečnou a individuální záležitostí, a klade se velký důraz na to, aby se dbalo na posvátný charakter obřadu.⁵² Polští biskupové slavení liturgického obřadu v liturgickém prostoru připisují evangelizační a pastorační vlastnosti.

Trochu jiný pohled nabízí praxe arcidiecéze Baltimore. Článek Michaela J. O'Loughlina publikovaný dne 2. května 2023 v *America, The Jesuit Review*, cituje kněze této diecéze Stevena Hooka, který byl jedním z těch, kdo se zasadili o současnou arcidiecézní praxi. Steven Hook věděl o párech, které obecně nebyly proti kanonickému sňatku, ale zvolily slavení sňatku mimo kostel, např. v krásné přírodě, v rodinném domě nebo v místě svatební hostiny, a s tím nekanonickou formu uzavření manželství. Otec Hook cítil, že církev ztrácí s těmito lidmi, kteří se často ani nepřišli informovat k církevním úředníkům ohledně kanonického sňatku, příležitost kontaktu. V roce 1969 bylo v arcidiecézi uzavřeno 425 000 kanonických sňatků. V roce 2014 už to bylo jen 148 000, ačkoliv počet katolíků významně vzrostl. Podle kancléřky diecézní kurie Diane Barr je velký počet párů navštěvujících přípravu na manželství v diecézi, které zvou kněze na slavení sňatku v sekulárním prostředí. Církev se tedy rozhodla být k těmto pářům flexibilnější.

V roce 2018 arcidiecéze oznámila, že po zkušební dobu tří let umožní katolíkům slavit kanonický sňatek v sekulárním prostředí. Počet kanonických sňatků od té doby každý rok vzrůstá, v roce 2018 o 14 %, v roce 2021 již o 31 %. Jiný kněz, Joshua Laws, říká, že každý rok asistuje asi třem tuctům sňatků, z nichž polovina se koná mimo farnost. Když k němu přijde pár kvůli sňatku, nejprve proberou místo. Pokud si zvolí místo, které již arcidiecéze schválila jako vhodné, pokračuje se v procesu dále. Pokud se jedná o nové místo, kněz shromáždí o tomto místě informace a napíše představeným. Někdy obdrží souhlas ihned, např. pokud se jedná o kapli na katolické universitě. Jindy je to komplikovanější, např. když se jedná o zahradu u domu nebo o veřejný park. V úvahu se musí vzít povětrnostní podmínky, místo musí být přirozeně důstojné, tedy ne zábavní park nebo hostinec,

⁵² Polští biskupové dokonce používají slovo „tolerované“. Posvátný prostor není pouze jednou z možností, kde slavit sňatek, ale převyšuje všechny ostatní. Slavením sňatku mimo posvátný prostor se snoubenci mohou připravit o duchovní dobra. Srov. KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI, *Stanowisko biskupów polskich w sprawie małżeństwa katolickiego*, n. 20, 23–24.

a není možné uzavírat sňatky na pláži z důvodu hranic farností. Mimo posvátné místo není dovoleno slavit svatební mši, sňatek se uzavírá při bohoslužbě slova.

Podle otce Laws odstraňuje tato možnost řadu stresů a úzkostí, pokud se jedná o pár, v jejichž rodinách existuje složitá náboženská situace. Existuje také řada lidí, kteří se z různých důvodů necítí příjemně v církevních budovách. Proto může být slavení sňatku mimo kostel vstřícným gestem pro hosty. Otec Laws uvádí, že podle jeho zkušenosti možnost slavit katolický sňatek mimo kostel pomáhá nerozhodným lidem možnost katolického sňatku alespoň zvážit a dává jim příležitost o církvi uvažovat. Říká, že na mnoha svatbách konaných mimo kostel, měl posvátný pocit, zvláště když se jednalo o krásné místo v přírodě nebo o místo, které mělo pro snoubence zvláštní význam. Bez důležitosti pro snoubence není ani to, že lze mít katolickou svatbu a zároveň dobře zvládnout logistiku celé akce. Uvádí také příklad páru, který svůj sňatek v přístavu chápali také jako požehnání pro celé přístavní město.

Článek cituje paní Jeniffer Virts z Baltimoru, která organizuje svatby. Podle ní do její agentury přicházejí také páry, které by měly rády katolický obřad, ale líbí se jim také myšlenka mít svatbu venku, a cítí se rozpolceni. Když jim řeknu, že je to možné, mnoho párů tuto možnost zvolí.⁵³

Závěr

Praxe umožnění uzavírání kanonických nesvátných manželství mimo katolický posvátný prostor je rozličná. V řadě výše zmiňovaných dokumentů se považuje spíše za (ne příliš žádoucí) výjimku. Liší se v jednotlivých zemích a diecézích také s ohledem na kulturní situaci a zvyklosti.

V různých diecézích existují různé předpisy a na to je třeba při plánování sňatku brát ohled. Kán. 1118 dává prostor pro vytvoření místních předpisů, které detailněji odrážejí místní situaci. Co se týče vhodnosti místa kanonického sňatku, souhlasíme s P. Bransfieldem⁵⁴, že na to, jaké místo je vhodné či nikoliv, neexistuje a nikdy nebude existovat univerzální správná odpověď. Můžeme pouze uznat a respektovat různost teologických a pastoračních názorů pro konkrétní směrnice,

⁵³ Srov. O'LOUGHLIN, Michael J., *Catholic outdoor weddings? What Baltimore learned from changing a long-standing rule*, in: <<https://www.americamagazine.org/faiht/2023/05/02/outdoor-catholic-wedding-245195>> (14. 7. 2023).

⁵⁴ Srov. BRANSFIELD, S. P., *Canonical Norms Regarding Places of Marriage*, s. 100–101.

keré mohou být rozmanité tak, jako jsou rozmanité zvyky a kultury lidských společenství a národů po celém světě. Tak, jako první křesťané slavili manželství podle zákonů a zvyků toho národa, ke kterému patřili, a vylučovali z nich prvky, které patřily k pohanskému kultu, nejeví se ani dnes nutné rušit ty místní kulturní zvyklosti, které neodporují křesťanské víře a důstojnosti lidské osoby. To, co je pro místní církve nejlepší, není statické, ale v čase se proměňuje a vyvíjí, tak jako sám život. Proto pastýři a kanonisté musejí mít vždy na paměti, že prvořadým cíle je spása duší a že platí *salus animarum – suprema lex*.

Použité zkratky:

ACAP – Acta Curiae Archiepiscopalis Pragensis

ACEB – Acta Curiae Episcopalis Brunensis

ACEP – Acta Curiae Episcopalis Pilznensis

CEI – Conferenza Episcopale Italiana

DBK – Deutsche Bischofskonferenz

Resumé

První křesťané slavili manželství podle zákonů a zvyků toho národa, ke kterému patřili, pouze bez prvků, které případně patřily k pohanskému kultu. Brzy začali manželství promýšlet také teologicky a ke slavení sňatku začali přidávat liturgické prvky. Postupným vývojem vznikly normy, které katolickým křesťanům předepisovaly uzavřít manželství v kostele. Uzavírání manželství mimo posvátný prostor bylo považováno za spíše nežádoucí výjimku. V dnešní době se ale stále častěji objevuje přání katolických křesťanů z rozličných důvodů slavit manželství mimo posvátný prostor. Článek se zabývá touto otázkou a snaží se nastínit kritéria vhodnosti pro takovou volbu.

Summary

The Place of Marriage in the Case of Marriage Between a Catholic and an Unbaptised Person – Draft Criteria

The first Christians celebrated marriage according to the laws and customs of the nation that they belonged to, only without the elements that may have been part of a pagan cult. They soon began to think about marriage in a theological way as well and began to add liturgical elements to the celebration of marriage. Gradually, norms emerged that prescribed Catholic Christians to marry in church. Entering into a marriage outside the sacred space was considered a rather undesirable exception. Today, however, more and more Catholic Christians

wish, for various reasons, to celebrate marriage outside the sacred space. The article deals with this issue and attempts to outline the criteria for the appropriateness of such a chose.

Klíčová slova: manželství, kanonické manželství, sňatek, slavení manželství, místo slavení manželství

Keywords: marriage, canonical marriage, wedding, celebration of marriage, place of celebration of marriage

Autorka

Mgr. et Mgr. Martina Vintrová, J.C.D., se narodila v roce 1969 ve Vimperku. Absolvovala magisterský obor jaderná fyzika na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy (1993) a magisterský obor náboženské nauky na Katolické teologické fakultě téže univerzity (1998). Získala doktorát z kanonického práva na Papežské lateránské univerzitě v Římě (2011). V letech 2003 až 2008 byla advokátkou Interdiocézního církevního soudu v Praze. Od roku 2009 působí jako soudkyně Diecézního soudu v Plzni, od roku 2011 je moderátorkou soudní kanceláře. Od roku 2015 přednáší kanonické právo na Fakultě právnické Západočeské univerzity v Plzni.

Author

Mgr. et Mgr. Martina Vintrová, J.C.D., was born in 1969 in Vimperk. She graduated in nuclear physics at the School of Mathematics and Physics of Charles University in Prague (1993) and religious studies at the School of Catholic Theology of the same university (1998). She obtained a doctorate in canon law at the Pontifical Lateran University in Rome (2011). Between 2003 and 2008, she was an advocate at the Interdiocesan Tribunal in Prague. Since 2009, she has been a judge of the Diocesan Tribunal in Pilsen and since 2011 she has been a moderator of the court office. Since 2015, she has lectured on canon law at the School of Law of the West Bohemian University in Pilsen.

Mgr. et Mgr. Martina Vintrová, J.C.D.

Diecézní soud Plzeň

Nám. Republiky 35

301 00 Plzeň

e-mail: vintrova@bip.cz